

WANDELEN

LANGS

TRAGE WEGEN

IN KLEIN-BRABANT

TOERISTISCHE INFORMATIEKANTOREN

Van harte welkom in onze regio!
Op onderstaande adressen maken we je graag wegwijs
door onze fantastische streek:

ALGEMEEN INFOPUNT TOERISME KLEIN-BRABANT

Regionaal infokantoor
'Het Landhuis'
Boomstraat 1
2880 Bornem
T 03 899 28 68

VRIJETIJDSBALIE – CC DE KOLLEBLOEM

Kloosterhof 1
2870 Puurs
tel. 03 890 76 20
vrijtijdsbalie@puurs.be
www.puurs.be

TOERISME SINT-AMANDS

Livien Van der Loostraat 10
2890 Sint-Amands
toerisme@sint-amands.be
www.sint-amands.be

TOERISTISCH INFOPUNT 'HET VEERHUIS'

Kaai 22, 2890 Sint-Amands – T 052 25 66 12
www.sint-amands.be

WELKOM IN KLEIN-BRABANT

Iedereen kent Klein-Brabant van haar Stille Waters, vandaag ontdek jij haar diepe gronden.

Want deze uitzonderlijk natuurlijke streek herbergt tal van toeristische toppers in een landschap omsloten door water.

Laat je leiden door de rivieren en verken het sprookjesachtige **kasteel van Marnix de Sainte-Aldegonde** in een bocht van de Oude Schelde. Bezoek het **kasteel d'Ursel** met zijn **jachtpaviljoen De Notelaer**. Herontdek aloude tradities in het Weerts cultuurhuis **'De Zilverreiger'** en de ware betekenis van **'slow food'** in het Molenmuseum.

Cultuurzoekers bestellen hun dosis woordkunst in het Emile Verhaeren Museum. Om daarna een eigen heldenverhaal rond het **Fort van Liezele te bedenken**. Voor inspiratie duik je diep in de prachtige natuurdomeinen en het **stiltegebied van Bornem**.

Wandel en fiets door het verscholen natuurschoon en hou halt bij een typisch streekterras. Daar proef je van de Vlaamse asperges, verDuveld lekkere biertjes en paling in het groen.

In deze brochure vind je tal van **trage wegen** die je langs deze kleinnoden leiden in **Bornem, Puurs** en **Sint-Amands**. Laat je langzaam gidsen en herontdek het patrimonium van deze streek.

De kaart van deze wandellussen vind je op pagina 12–13.

Fort van Liezele

© PUURS

Hof ter Moorteren

© RLSD

NEEM JE TIJD VOOR TRAGE WEGEN

Ademen, kijken, ont-moeten, ... we vinden er amper nog tijd voor. Daarom snakken we naar gezonde buitenlucht, naar natuur dicht in de buurt.

Net die gestolen momenten, bieden we je in deze brochure met tal van routes, kris kras door je eigen streek. **Trage wegen zijn er voor wandelaars, fietsers en landbouwers.** Het zijn verbindingen om op een veilige en leuke manier naar je werk, school, buurtwinkel of akker te gaan. Of om een fijne wandeling te maken. Jammer genoeg worden veel trage wegen niet zo vaak meer gebruikt, meestal omdat ze **verwaarloosd en ontoegankelijk zijn geraakt.**

Het Regionaal Landschap Schelde-Durme probeert dat te verhelpen en werkt samen met de gemeenten in zijn werkingsgebied **om verwaarloosde trage wegen te herstellen en terug nieuw leven in te blazen.** Er zijn al veel 'snelle' geasfalteerde wegen. Maar mensen hebben ook nood aan meer trage wegen. Het zijn aangename alternatieven voor drukke en gevaarlijke wegen. Ze geven kleur aan het landschap. Met hun houtkanten, knotbomenrijen en bloemrijke bermen bieden ze bovendien een thuis voor vogels en andere kleine dieren. Vaak hebben ze een rijk historisch verleden waar soms **mooi verhalen** aan vast hangen. Ze maken dus deel uit van ons cultureel erfgoed. Het Regionaal Landschap Schelde-Durme dook in oude kaarten en legendes op zoek naar trage wegen. Paden die **landbouwers met hun akkers verbonden** en drinkebroers met het café.

Je volgt de scheppers in hun kielzog en leest hun verhalen. Over hun leven en liefdes, en hoe die het landschap (om)vormden.

Zo herinneren de kenmerkende **vlasrootputten** aan de ooit populaire vlasteelt, ontwaterden talrijke **sloten de weiden** van kneuterboertjes en vlocht men matten voor dijken van **knotwilgen** in de streek. De talrijke **houtkanten, bomenrijen en bloemenbermen** herbergen nu tal van vogels en dieren. Waardoor ze naast een rijk historisch verleden, ook een mooie natuurlijke toekomst hebben.

Grasduin dus in de natuur, het verleden en de avonturenverhalen van morgen.

Geniet van het geslenter en de slakkengangen door je streek. **Kijk, luister en geniet van de stille waters en trage wegen.**

HET LEVEN ZOALS HET WAS...

Wil je meer weten over de trage wegen in jouw buurt?

Ontdek dan de andere brochures, die Regionaal Landschap Schelde-Durme voor jou ontwikkelde!

Surf snel naar www.rlsd.be en klik op publicaties.

Vlasrootput Pillaen

© BORNEM

WANDELROUTE BORNEM ORANJE ROUTE

LUS 1 VANUIT HET BREEVEN – 5,6 KM (ORANJE ROUTE)

Je start aan de parking van recreatiedomein Het Breeven (Barelstraat 111). Volg het pad langs de vijver richting **knooppunt 42**. (bus 252 of 257 – halte CC Ter Dilft)

De **hengelvijver** telt 7 hectare en scheidt het natuurgebied van het **recreatiedomein**, dat de gemeente in 1974 uitbouwde. Het ontoegankelijke moerasbos aan de overzijde bleef ongemoeid, tot groot genoegen van de vele vogels. In deze dichte jungle wisselen zwarte elzen, canadapopulieren en wilgen elkaar af. Aan de randen zoeken tal van watervogels verkoeling in de vijver. Ooit al een vissende **meerkoet, aalscholver of fuut gezien?**

Knooppunt 42 bevindt zich in de **Bovendreef**, een trage dijkweg die de westzijde van Het Breeven afboordt. Volg **knooppunt richting 41**. Na een kapel met scheve lindeboom leidt een veldweg naar Oosthoek, een open landbouwgebied tussen Bornem, Puurs en Oppuurs.

Deze trage route leidt je langs tal van **vlasrootputten** (zie kader). Zo kruis je onder andere de Oosthoek, Bleekput en Pillaen. Sinds de onafhankelijkheid van België doken ook bunkers op in het landschap. Die vormen samen de fortengordel rond Antwerpen. (zie kader pagina 8)

VLASROOTPUTTEN

Elke juni maand tussen 1840 – 1914 pronkten de Klein-Brabantse velden met blauwe of witte vlasbloemen. Een maand later waren de stengels rijp voor de oogst. Het vlas werd handmatig uit de grond getrokken en samengebonden in bussels. Zodra het voldoende gedroogd was en de zaadbollen verwijderd, verhuisde het vlas naar een **zelf gegraven poel**. Door het rotten kwam vezel los van de plant. Pas in de winter werd het garen gesponnen om linnen doeken te weven: het eindproduct van al deze huisvlijt.

Aangezien de 'vlasrootputten' een haast ondraaglijke stank produceerden, liggen ze meestal een eindje van de weg. Met de tijd verloren ze hun landbouwfunctie en werden ze **schatkamers van biodiversiteit**. Honderden planten en dieren vinden hier een nieuwe thuis zoals de bruine en groene kikker, salamanders, riet en gele lis.

Interessant?

Het Regionaal Landschap stipelde samen met de gemeenten een fietstocht uit langs de verschillende rootputten van Klein-Brabant. Je vindt de **brochure 'Fietsen langs vlasrootputten'** in het toeristisch kantoor.

Vanaf **knooppunt 41** maken we de verbinding naar **lus 2** via het **knooppunt 40**. Voor het vervolg van **lus 1** volgen we **knooppunt 43**. Weldra zien we aan de linkerkant het **Fort van Bornem**. Ook dit fort hoort bij de verdedigingslinie en is een relict van de Eerste Wereldoorlog.

Fort van Bornem

© BORNEM

FORTENGORDEL

De Stelling van Antwerpen werd gebouwd tussen 1859 en 1914 als militaire verdedigingslinie. Vliegtuigen bestonden nog niet, dus een fortengordel moest **vijanden op een veilige afstand van de stad houden**.

Toen de schootafstand van het toenmalige grondgeschut vergrootte tot 12 km, werd in 1906 een tweede 'vooruitgeschoven fortengordel' van liefst 22 forten besteld over een lengte van 95 kilometer.

Bij het uitbreken van de oorlog bleek ook dit defensieconcept helaas al verouderd. Dankzij superieure artillerie schoten de Duitsers de forten tussen Lier en Walem in enkele dagen stuk. Het Belgisch Leger trok zich daarop terug achter de IJzer, waar een stellingenoorlog werd beslecht.

Het eerste dodelijke slachtoffer viel echter al in de constructiefase. De commandant kon de aanhoudende bouwproblemen niet langer aanzien en beroofde zichzelf van het leven. Sinds 1956 wordt het domein privaat uitgebaat als recreatiegebied. Een deel van het fort kan je vrij bezoeken. Andere lokalen worden nog gerenoveerd of zijn ingericht als vleermuizenverblijf. Het Fort van Bornem herbergt 5 verschillende soorten van deze gevleugelde overwinteraars.

Bij **knooppunt 43** komen we aan op het erf van de **kinderboerderij De Barelhoeve**.

Hier gaan rendabele landbouw en educatie hand in hand. De allerkleinsten volgen het kleuterpad langs de belangrijkste boerderijdieren. Op het duurzaamheidspad ontdek je hoe zelfs de hoevekonijnen dit melkveebedrijf ecologischer maken. Vergeet de huisgemaakte zuivelproducten niet!

De Bovendreef voert ons via **knooppunt 42** terug naar het recreatiedomein Breeven, volg hiervoor **richting knooppunt 4**.

LUS 2 – LENGTE 6,0 KM

Lus 2 vormt een uitbreiding van lus 1 (**knooppunt 41**) of vormt een verbinding naar de wandeling in Oppuurs. De veldweg tussen de **knooppunten 40 en 107** kan modderig zijn, maar kronkelt wel door een prachtig landschap.

Afwisseling troef, in deze streek! Soms wandel je door beekvalleitjes vol **knotwilgenrijen** en **elzenkanten**. Wat later steek

je hogere ruggen over van waar je het open landschap goed kan bewonderen. Vind je de **vlasrootput Pillaen** op je pad? Misschien speur je wel één van de vele **amfibieën**. In de lente zingt zelfs het **blauwborstje** hier zijn zeldzame levenslied.

Vanaf **knooppunt 107** kan je aansluiten op de wandellus in Oppuurs via de **knooppunten 108 en 110**. Je kan lus 2 vervolgen langs de **Kattestraat** in de richting van **knooppunt 39**.

De weg maakt enkele haakse bochten rond de **Linkebeekhoeve**, een middeleeuwse boerderij. Hier cirkelen 's zomers nog **huiszwaluwen** rond en kan je genieten van hun vrolijke gekwetter.

De **Rapstraat** is een verharde landbouwweg die aangelegd werd tijdens de ruilverkaveling in 1993. De bermen werden beplant met zwarte elzen en schietwilgen.

Aan **knooppunt 37** bevindt zich het **monument Glider of 101st Signal Company**. Vlak voor de bevrijding stortte het zweefvliegtuig van 5 Amerikaanse en 2 Britse soldaten hier neer. Het oorlogsmonument herdenkt hun dood.

Volg daarna **knooppunt 38** door het landbouwgehucht 't Hoogste en volg de onverharde landbouwweg terug naar **knooppunt 40**.

Het type gewas verradert de vochtigheidsgraad van deze landbouwgronden. Enkel de wat hoger gelegen ruggen zijn geschikt voor tuin- en akkerbouw. Sinds enkele decennia groeit op 't Hoogste prei, bloemkool en venkel. Een aanwinst voor je streekgerecht!

WANDELROUTE PUURS GROENE ROUTE

Parkeer je auto op de parking nabij de kerk van Liezele. Wandel naar het vertrekpunt van deze route: de Sint-Jozef Kerk in Liezele. (bus 98 of 250 of 254 – halte kerk Liezele)

Mogelijke picknickplaatsen vind je op het speelterrein naast kerkhof Liezele, speelterrein Reststraat en in groendomein Tekbroek.

WAT ZIE JE ONDERWEG?

Aan de **Kerk Sint-Jozef** steek je Liezele-Dorp over naar het **oud gemeentehuis** van Liezele. Sla de Turkenhofdreef in.

Hier wandel je tussen de lindebomen. Die zouden volgens de overlevering 'kerken en huizen' beschermen tegen boze invloeden. Nu kennen we deze linde vooral van zijn bloesem en thee. Je laat de dorpskern van Liezele achter je en neemt voorbij het **kerkhof** de veldweg naar rechts.

De aspergevelden uit de jaren 1970 zijn nu haast allemaal maïsackers.

Op het einde van de veldweg kruis je Liezele-Dorp ter hoogte van het restaurant 'Hof ten Broeck'.

Een **broek** is een moeras: een laag gelegen, natte zone, omgeven door brede sloten. Typische broekbomen staan liefst het hele jaar door met de voeten in het water. Dat zie je in het nabijgelegen **elzenbroekbos!**

Volg het pad tussen de bomenrij en de brede sloot. Tussen het groen verschijnt het **Fort van Liezele**. Ga naar links. Wens je de groene fortomgeving beter te verkennen ga dan naar rechts en loop de ringweg volledig af.

Het fort van Liezele maakt deel uit van de **fortengordel rond de vestingstad Antwerpen**. De graafwerken voor de bouw van het fort startten in mei 1908 en betekenden haast de teloorgang van het Liezeelse dorp. Om plaats te ruimen, bliezen Belgische militairen woningen, boerderijen en bossen op.

Sinds 1979 baat de gemeente Puurs dit domein uit als **recreatiegebied**. Wie de geschutskoepels, slaapzalen en commandokamer bezoekt, waant zich even een fortsoldaat. Ook hier vormen de afgesloten ruimtes een heus **vleermuizenreservaat**.

Sla aan de bareel links af, dwars door de **Molenstraat**.

Jeugdontmoetingscentrum Wijland past naadloos bij het landschap en de beeldtaal van de fortengordel. De met gras begroeide aarden wal beschermt de omgeving tegen geluidsoverlast en vormt tegelijk een geestige glijbaan.

Blijf de **Fortbaan en de Brandstraat** volgen **tot Heide**. Ga hier naar rechts en sla onmiddellijk voorbij de woning Heide 38 de veldweg in. Op het einde van de veldweg wandel je naar rechts om voorbij **Overheide 26** de betonweg naar rechts te nemen. Wens je de wandeling in te korten dan ga je rechtdoor naar het **arboretum van Puurs**.

De betonweg volgt de hoger gelegen zandrug tussen de beboste **Vlietvallei** en de bebouwing van Puurs. De betonweg gaat over in een onverharde weg en daarna weer in een asfaltweg (vanaf

de bebouwing). Steek de **Hof-ten-Berglaan** over en loop naar links.

Volg de pijlen naar **CC de Kollebloem** en de **Hondsmarkt**. Wandel langs de theaterzaal links naar de kerkwegel **Begijnhofstraat**. Op het einde van de voetweg naar rechts over Botermarkt en Heilig Hartplaats naar de **Sint-Pieterskerk** of de 'kathedraal van Klein-Barbant'.

Elke zomer strijkt een **kolonie gierzwaluwen** neer in het hart van Puurs. Door voortschrijdende renovatiewerken vonden zij steeds minder spleten en kieren om een bevredi-

gend nest te bouwen. Daarom plaatste het Regionaal Landschap Schelde-Durme samen met de gemeente Puurs en het Sint-Jan Berchmansinstituut **19 nestkasten** voor gierzwaluwen in het centrum. Ga ze gerust bekijken! Je vindt ze aan de meeste gemeente- en schoolgebouwen.

Loop de **Kerkstraat** uit en sla links af in de **Reststraat**. Volg voorbij de spoorlijn het **wandelknooppunt 123**. Na de fietsbrug over de Vliet bereik je de gelijknamige vallei met waterplasjes, door knotwilgen omzoomde graslandjes en nat bos.

De geslotenheid van de **Vlietvallei** vormt een sterk contrast met het open landbouwgebied tussen Puurs, Bornem en Sint-Amands. Bij helder weer zie je de windmolens van Hamme aan de horizon. Links passeer je de **Zeuthoeve**: de oudste boerderijsite van Puurs.

Je kruist voor de tweede maal de museumspoorlijn.

Vereniging Stoomtrein Dendermonde-Puurs bewaart en restaureert oude stoomtreinen en laat jou ervan meegenieten. Van juli tot september spoor je elke zondag mee met een rijdend stuk trenerfgoed! Na dit puffende ritje leven de kleinsten zich uit op de **Sint-Pietersburcht**. Dit militaire fort herbergt nu een heus speelparadijs. Intussen geniet jij van een streekbiertje op het bijhorende terras. Toet, toet!

Volg **wandelknooppunt 122**. Aan de watertoren wandel je naar rechts het **Tekbroek** in, het oudste groendomein van Puurs. Je neemt de brug over de Vliet.

Blijft het regenweer duren dan, stroomt het **Tekbroek** onder water en is de toegang even verboden. Maar zelfs in volle zomer blijft dit laaggelegen broek een nat domein. De luciferindustrie transformeerde de vochtige hooilanden decennialang in bossen met canadapopulieren. Sinds 1977 herinnert het domein weer aan het landschap van weleer. Inheemse wilgen, elzen, essen en zomereiken vergezellen je op je tocht. In juli doorkruis je een bloemenweelde vol **moesdistel**, **kattenstaart**, **moeraspirea** en **wederik**.

Je laat de beslotenheid van de bossen achter je en wandelt naar het **tuinbouwgebied van Overheide**. De bloemkool en prei gaan recht van het veld naar de veiling in Mechelen.

Aan het tuinbouwbedrijf neem je het **wandelknooppunt 115** richting arboretum van Puurs.

Sint-Pietersburcht

© PUURS

Tekbroek - hooiland

© PUURS

Dat één man echt een verschil kan maken, bewijst **Louis De Wachter met zijn arboretum en kruidentuin**. Hier vind je 650 soorten bomen en struiken uit het noordelijk halfrond.

Volg het **wandelknooppunt 114** langs de kastanjarahouten afsluiting van het arboretum. Je wandelt door één van de eikendreven van **Overheide**. In de middeleeuwen maakte je hier nog een boswandeling. Door intensieve begrazing verdwenen de bomen uit het landschap om plaats te ruimen voor heide. In de 18e eeuw werd de heide ontgonnen voor de teelt van landbouwgewassen. De dreven en rechte percelen bewijzen de schaal van die bedrijvigheid. Bij de eerste kruising sla je links af.

Kijk zeker even achterom. Op de as van de dreef prijkt de toren van de **Sint-Pieterskerk**.

Nu wandel je door een populierendreef richting Liezele. Hou even halt aan de kruising met de volgende dreef. Daar zie je een populier met rechts bovenin een **maretak**. Deze mysterieuze plant boort zich vast in de bast van bomen en profiteert mee van hun sappen. Je ziet deze groenblijver vooral in de winter als hun 'gastheer' zijn bladeren verliest. Dan draagt hij ook zijn bessen, die vaak door vogels worden verspreid. De zaden zijn zo kleverig, dat men ze in de volksmond ook 'vogellijm' noemt. Kussen onder de maretak zou geluk en liefde opleveren. Waar wacht je nog op?

WANDELROUTE SINT-AMANDS

RODE ROUTE

LUS DOOR OPPUURS EN LIPPELO

Vertrekpunt en parkeermogelijkheid: aan de site van 'Molens Verbruggen' in Oppuurs (Bus 251 of 253 halte station Oppuurs)
Lengte wandeling: 11 km (kortere lus van 4 en 7 km mogelijk via doorsteek)

Vanaf het startpunt van de wandelroute door Sint-Amands is ook de verbinding mogelijk met de wandellus van Bornem. Je volgt **knooppunt 108** en steekt vervolgens de oude spoorweg over richting **knooppunt 107**.

Het startpunt van de wandelroute door Sint-Amands is gelegen aan de site van de 'Molens Verbruggen' in Oppuurs.

De 'Molens Verbruggen' hebben tot 2007 een belangrijke economische functie gehad als **biologische graanmaalderij**. Een gloednieuw woonproject moet deze gekende site nu een nieuwe dynamiek geven. De toenmalige stenen **Pandgatmolen** moest door oorlogsschade in 1914 volledig worden afgebroken. Op dezelfde plaats bouwde de familie Verbruggen in 1917-18 de eerste molens, dichtbij het station. Landbouwers uit de wijde omgeving kwamen hier hun graan bemalen. De gebouwen groeiden uit tot een **landschappelijk baken**. Het oudste deel van de maalderij en de gevel van het woonhuis zijn opgenomen in de 'Inventaris voor Bouwkundig Erfgoed'. Ook de nieuwe invulling zal de vertrouwde stijl respecteren.

Sla links af net voor de site richting **knooppunt 109**. Via een geasfalteerd wegje met een knotwilgenrij links en zicht op de site aan

de rechterkant, bereik je de voetbalpleinen van FC Oppuurs en het jeugdhuis Den Halm. Langs een smalle voetweg tussen de huizen, volg je verder **knooppunt 109**. Sla links af en steek de straat over richting de **Sint-Jan en Amanduskerk** van Oppuurs. Deze kerk is gebouwd in 1803 in classicistische stijl, werd in 1960 vergroot en bevat meubilair in rococostijl. Een spiritueel bezoekje waard!

Volg het betonwegje rechts van de kerk richting **knooppunt 111**. Blijf het water met beekbegeleidende knotwilgen volgen en steek verderop schuin links de straat over richting **Nijvendries**. Voor de korte lus van 4 km sla je op het einde van Nijvendries links af aan **knooppunt 111**. Je volgt **knooppunt 112 en 113** langs Schaddekensdries en passeert ook een 16e eeuwse hoeve waar je in de zomer vers hoeveijs kan kopen. Sla vervolgens links af naar **knooppunt 110** om zo terug te keren naar het centrum van Oppuurs.

Schaddekensdries is veel beter bewaard gebleven dan Nijvendries. Je vindt er verschillende driesrelicten terug zoals wilgen en een gracht die de dries afbakenen en het vee binnen houden. Ook restanten van een poel en enkele oude hoevetjes rond de dries.

Voor het verdere verloop van de lange lus steek je de straat **Nijven** over bij **knooppunt 111** en volg je rechtdoor de aardeweg die uitloopt tussen de velden. Aan de rechterkant kruis je een mooie zomereik, waarin een kapelletje pronkt. Sla links af op het einde van de veldweg en volg **knooppunt 110**. Ga vervolgens rechtsaf naar de Lippelosesteenweg, steek de klaverbeek over en volg deze baan tot aan **knooppunt 120**. We zijn nu in **Lippelo**.

Steek hier links de straat over richting **knooppunt 118** voor een kortere lus van 7,2 km.

Voor het verdere verloop van de grote lus, sla je ter hoogte van huisnummer 53 rechtsaf een aardeweg in. Ga op het einde van de weg linksaf de straat in richting **knooppunt 119**. Vervolgens sla je het kiezelwegje rechts in, waar je op het einde van de veldweg een kapelletje met 2 imposante **lindes** vindt. In dit tafereel schuilt een eeuwenoud verhaal. De **Germanen** plantten deze bomen vaak bij huizen en dorpen om hen te beschermen tegen het kwade. Ze werden opgedragen aan Freya, hun godin van liefde, huiselijk geluk en vruchtbaarheid. Na de kerstening werden de bomen schalks voorzien van een kruis, kapel of Mariabeeldje. Zo kreeg het ketterse bijgeloof een christelijk vervolg.

Ga verder naar rechts en sla vervolgens linksaf om daarna de Dendermondsesteenweg over te steken. Volg de beukendreef

tot op het kruispunt aan **knooppunt 119**.

Als we van hieruit rechtdoor blijven wandelen, passeren we het kasteel **Hof te Melis** op onze rechterkant.

Droom weg bij de aanblik van deze **oude kasteelhoeve**, die al sinds 1448 blauw bloed huisvest. In 1745 koos

Lodewijk XV het kasteel als hoofdkwartier. Hier mijmerde hij over zijn roemruchte maitresse: **Madame de Pompadour**. In 1940 installeerde Koning Leopold III zich in de comfortabele vertrekken. De Koningskwesie was toen al in de maak. Tussen al die vermaarde verhalen leeft vandaag **burggravin De Beughem**, echtgenote van de gelijknamige graaf en oud-burgemeester van Lippelo.

Sla linksaf aan **knooppunt 119** en geniet van het beschermde landschap rond het **Hof Te Melis**. Draai rechts de **Breutheide** in. Volg deze straat tot op het einde en sla rechts een aardeweg in richting **knooppunt 99**.

Aan weerskanten zien we een houtkant van voornamelijk **vlier en els**. Hou links aan en blijf **knooppunt 99** volgen. Rechts van de veldweg ontmoet je een mooie waterpartij met **rododendrons**. Sla op het einde van de veldweg rechts af. Een beetje verderop kom je aan **knooppunt 99**. Hier ligt het **Lippelobos aan je voeten**.

Meer dan honderd, soms **zeldzame, zwamsoorten** groeien ongestoord in de bossen. Oude dreven leiden je langs onverwacht **grote poelen**, waar vogels zich nestelen in de rust. Ook schuchtere bosbewoners vinden voluit beschutting onder tientallen tinten groen. De roze bloemenweelde vormt de welgeurende kers op de taart. Dit stukje **ongerepte natuur** vergeet je nooit meer!

Wie zijn dorst wil laven, kan even verpozen in het café aan de overkant. Stap dan richting **knooppunt 98** op een aardeweg tussen de akkers langs de **Lippelose beek**. Kijk achterom voor een fraai uitzicht op het **bos van Lippelo**. Na enkele bochten kom je in de **Broekstraat**. Blijf rechtdoor volgen tot in de **Doelstraat**. Op links bij **knooppunt 98** zie je de **Sint-Stephanuskerk** van Lippelo. Patroonheilige Sint-Stephanus stierf voor zijn geloof. Hij werd aangesteld om de **aalmoezen onder de weduwen** te verdelen, zodat de apostelen hun tijd aan hun kerntaak konden wijden: preken en lesgeven. Toen hij de hogepriester van Jeruzalem beschuldigde van de moord op Jezus, werd hij

gestenigd. Deze kerk ter zijn gedachtenis dateert uit de 17e eeuw. Het **rococo-orgel** van de hand van Egidius Franciscus van Pethegem in 1774 is erkend als **beschermd erfgoed**.

Blijf de straat volgen richting **knooppunt 118**. Let op voor het drukke verkeer bij het oversteken van de Dendermondsesteenweg. Je ziet het kerkhof van Lippelo aan je linkerhand. Sla op het einde van de aardeweg rechts de straat in tot **knooppunt 118**. Wie zijn lunchpakket meebracht vindt daar een perfecte picknickplaats!

Sla rechts af en volg **knooppunt 117** langs het 'Hof te Moortere', 'Taxkenshoef' of 'Vermeirens hof'.

Een **korfboogdoorgang** leidt je door de authentieke omwalling naar het nieuwe woonhuis. Ook hier bewaken knotlinden de ingang naar de toenmalige **motte, of houten burcht**, waarin een **lustkasteel** werd ondergebracht. Daar verweende de kasteelheer zijn gasten met piekfijne feesten en vertier. Nu vind je geen flierefluiter meer, maar wel vogels uit het opvangcentrum van Malderen. Zij komen hier rustig op krachten, tot ze weer klaar zijn voor de vrije natuur.

Stap links langs de houtkant met oude eiken-, elzen- en wilgenstoven. Blijf de kiezelweg volgen en steek het brugje over aan het kabbelende water van de **Lippelose beek**. Sla linksaf en vervolgens rechtsaf richting **knooppunt 114**. Volg de kiezelweg tussen 2 akkers. Op de linkerkant heb je een mooi zicht op de **vlietvallei** die de grens vormt tussen Oppuurs en Liezele. Op het einde van het wegje ga je linksaf langs een rij populieren en steek zo de Vliet over.

Voor een verbinding met de wandellus van Puurs sla je hier rechtsaf en volg je **knooppunt 127** langs Overheide.

Vervolgens sla je de eerste veldweg rechts in aan **knooppunt 113** en loop je langs een populierenbosje richting **knooppunt 110**. Aan de horizon doemt de kerk van Oppuurs al op: het eindpunt van deze wandellus. Als je rechtdoor blijft wandelen, kom je bij **knooppunt 110**. Daar sla je linksaf de straat in. Wandel tussen de voetbalvelden terug naar het beginpunt bij Molens Verbruggen.

KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN MET GROTE IMPACT

De biodiversiteit van Vlaanderen ging de laatste 50 jaar fel achteruit. Wetenschappers zetten alles op alles om de oorzaken te achterhalen. Vanzelfsprekend is het vraagstuk complex. Maar toch spelen kleine landschapselementen een onmiskenbare rol in dit belangrijke herstelplan.

WAAROM ZIJN KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN BELANGRIJK?

- » Ze verbinden afzonderlijke natuurgebieden. Insecten, vogels en (knaag)dieren transporteren zo zaden en kiemen die het natuurherstel helpen bevorderen.
- » Ze vormen 'natuureilandjes' tussen intensief bewerkte landbouwgronden.
- » Ze vormen een schuilplaats en laatste toevluchtsoord voor kwetsbare soorten.
- » Ze bevorderen het ecologisch evenwicht. Je vindt er diersoorten die plagen op landbouwgewassen helpen bestrijden. Lieveheersbeestjes eten bijvoorbeeld bladluizen op.
- » Ze creëren een aangepast microklimaat waardoor landbouwgewassen beter groeien en het vee een schuilplaats vindt tegen te sterke zon of regen.
- » Ze dragen bij tot de schoonheid van landschappen en je kan er fijn langs wandelen.

TRAGE WEGEN IN DE LITERATUUR

MILAN KUNDERA ONSTERFELIJKHEID (1990)

Het Pad: een strook aarde waarover je loopt. De weg verschilt van het pad niet alleen omdat er auto's rijden, maar omdat hij een lijn is die twee punten verbindt. De weg heeft op zichzelf geen zin; zin hebben slechts de twee punten, die hij verbindt. Het pad is een ode aan de ruimte. Elk stukje ervan heeft zin en spoort ons aan om stil te houden. De weg is een triomfantelijke ontwaarding van de ruimte, die daardoor louter een hindernis voor de menselijke beweging is geworden, en tijdverspilling.

Voordat de paden verdwenen uit het landschap verdwenen ze uit de menselijke ziel: de mens wilde niet meer lopen, zijn benen gebruiken en daar plezier aan beleven. Ook zijn leven zag hij niet meer als pad, maar als een weg: een lijn van het ene punt naar het andere, van de rang van kapitein naar de rang van generaal, van status van echtgenote naar de status van weduwe. De tijd om te leven werd louter een hindernis die steeds sneller moest worden overbrugd.

Het pad en de weg impliceren ook twee verschillende opvattingen over schoonheid. Wanneer Paul over een mooi landschap spreekt, wil dat zeggen: als je daar met je auto stilsthoudt, zie je een fraai kasteel uit de vijftiende eeuw omringd door een park; of: er ligt daar een meer en op het watervlak dat tot in de verte reikt, drijven zwanen.

In de wereld der wegen betekent een mooi landschap: een eiland van schoonheid, door een lange lijn verbonden met andere eilanden van schoonheid.

In de wereld der paden is de schoonheid ononderbroken en steeds wisselend; bij elke stap vraagt ze: blij even staan.

Kapelletjesboom bij trage weg

© RLSD

Grutto

© YVES ADAMS

REGIONAAL LANDSCHAP SCHELDE-DURME

Deze streek tussen Schelde en Durme werd geboetseerd op het ritme van de getijden. Hier doorkruis je de staalkaart der Vlaamse landschapvormen: getijdennatuur, graslanden en waterplassen wisselen elkaar ritmisch af. Samen met zijn partners wil het Regionaal Landschap Schelde-Durme deze prachtige omgeving in stand houden en herstellen. Aan jou om ervan te genieten!

www.rlsd.be

VZW TRAGE WEGEN

Trage Wegen vzw maakt werk van het behoud en herstel van trage wegen. Een dicht netwerk van trage wegen zorgt voor ruimte en recreatie, erfgoed en ontmoeting, natuur en duurzame mobiliteit. De sleutelwoorden daarbij zijn ondersteuning en overleg, met overheden én met burgers.

www.tragewegen.be

TOERISME SCHELDELAND

Scheldeland, langs Schelde, Dender en Rupel. Nergens in Vlaanderen heb je zoveel bevaarbare waterwegen, maar liefst 277 km om precies te zijn. De combinatie van waterlopen met charmante dorpen aan de waterkant, drie denderende steden – Ninove, Aalst & Dendermonde – heerlijke palinggastronomie en gratis veerdiensten het hele jaar door, maken Scheldeland uniek! Meer informatie over routes, bezienswaardigheden en overnachtingsmogelijkheden kan je vinden op

www.scheldeland.be

COLOFON

TEKSTEN

gemeente Bornem, gemeente Sint-Amands, in samenwerking met IGEMO, gemeente Puurs en Regionaal Landschap Schelde-Durme
eindredactie JUSBOX.be

FOTO'S

gemeente Bornem, gemeente Sint-Amands in samenwerking met IGEMO, gemeente Puurs en Regionaal Landschap Schelde-Durme

KAART

Met dank aan Toerisme Provincie Antwerpen vzw. Nadruk of aanpassing onder gelijk welke vorm is verboden. © TPA, 2011

Ontwerp: Karakters, Gent

Druk: De Duurzame Drukker

V.u.: Stijn Van Belleghem, Hemelstraat 133A, 9200 Dendermonde

GEDRUKT OP FSC PAPIER

met de steun van

© PS

Trage wegen vzw

KLEIN-BRABANT

WANDELEN LANGS
TRAGE WEGEN

